

DNSH – „Ne okoz jelentős környezeti kárt” elv (Do No Significant Harm)

1

1. Fogalom és jelentőség

A DNSH-elv (Do No Significant Harm – „ne okoz jelentős környezeti kárt”) lényege, hogy az uniós támogatásból finanszírozott projektek **egyik környezeti célkitűzésben sem okozhatnak jelentős kárt** – akkor sem, ha más célokra pozitív hatással vannak.

Az érintett hat környezeti cél:

- éghajlatváltozás mérséklése
- éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás
- vízkészletek és vízi ökoszisztémák védelme
- körforgásos gazdaság előmozdítása
- szennyezés megelőzése és csökkentése
- biodiverzitás és ökoszisztémák védelme

A DNSH-elv kötelező horizontális követelmény, amely biztosítja, hogy a fejlesztések nemcsak gazdaságilag, hanem hosszú távon fenntartható, környezetkímélő módon is megvalósuljanak.

2. Jogszabályi háttér és értelmezés

A DNSH-elv jogalapját az **(EU) 2020/852 számú Taxonómia-rendelet** adja, amely 2020 júliusában lépett hatályba. A rendelet célja, hogy a pénzügyi források valóban a fenntartható gazdasági tevékenységeket támogassák, és visszaszorítsák a zöldre festés (greenwashing) gyakorlatát.

Egy tevékenység akkor tekinthető környezetileg fenntarthatónak, ha:

- jelentősen hozzájárul legalább egy környezeti célkitűzéshez;
- **nem okoz jelentős kárt** a fennmaradó öt célkitűzés egyikében sem (DNSH-elv);
- megfelel a minimális társadalmi biztosítékoknak (például emberi jogok, ILO normák, vállalati felelősségvállalás „mint az ENSZ Üzleti és Emberi Jogok irányelvei vagy az OECD multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei).

Magyarországi alkalmazás – 2021–2027 operatív programok

A DNSH-elv minden operatív programban kötelező a 2021–2027-es időszakban. A fenntarthatósági szempontokat a projekt **teljes életciklusa** során érvényesíteni kell:

- **Pályázati szinten:** külön DNSH-nyilatkozat szükséges.

- Értékelés során: kizáró tényezők kiszűrése (például fosszilis alapú fejlesztések, természetkárosítás).
- **Megvalósításkor:** a monitoring és a helyszíni ellenőrzések vizsgálják az intézkedések érvényesülését.
- Speciális esetekben: részletes szakmai alátámasztást is kérhetnek (például KEHOP Plusz, IKOP Plusz).

3. Kit érint és milyen projektekre vonatkozik?

A DNSH-elv **minden uniós forrásból támogatott projektre** vonatkozik – függetlenül a céljától, típusától vagy költségvetésétől.

Jellemzően érintett projektkategóriák:

- Építési beruházások – például közlekedési infrastruktúra, épületkorszerűsítések
- Energetikai fejlesztések – például megújuló energia, fűtésrendszerek
- Informatikai fejlesztések – például adatközpontok, digitális eszközök
- Humán/„soft” projektek – például rendezvények, képzések, utazások ökológiai lábnyoma

A DNSH minden olyan projekttevékenységre vonatkozik, amely **közvetlenül vagy közvetve hatással lehet a környezetre** – még akkor is, ha nem környezetvédelmi célú.

4. Típek a gyakorlati megvalósításhoz

A DNSH-elv érvényesítése a projekt teljes életciklusában – a tervezéstől a fenntartásig – szükséges. Az alábbi szempontok segítenek a gyakorlati megvalósításban:

- **Tervezés:** előzetesen gondolja végig a projekt környezeti hatásait, és építsen be intézkedéseket az energia- és vízfogyasztás csökkentésére, valamint a hulladék minimalizálására
- **Beszerezés:** részesítse előnyben a helyi beszállítókat és a tartós, javítható eszközöket; alkalmazzon fenntartható anyagokat; a zöld közbeszerzés (például alacsony kibocsátású járművek, újrahasznosítható anyagok) csökkenti az ökológiai lábnyomot
- **Megvalósítás:** csökkentse az utazások számát (például online konzultációkkal, közösségi közlekedés használatával); gondoskodjon a szelektív hulladékgyűjtésről, a papírfelhasználás mérsékléséről és az energiahatékony működésről
- **Fenntartás:** biztosítsa, hogy a projekt eredményei hosszú távon is fenntarthatók legyenek; kövesse nyomon és dokumentálja a vállalt környezeti intézkedéseket (például energiafogyasztás, karbantartás, újrahasznosítás)

5. Pályázati elvárások

A pályázati elvárások között megkülönböztetünk kötelező és ajánlott elemeket. A kötelezők minden projekt esetében teljesítendőek, az ajánlottak pedig előnyt jelenthetnek az értékelés során.

Kötelező elemek

- DNSH-nyilatkozat a pályázati adatlapban
- Hatásvizsgálat vagy szakmai indoklás (különösen infrastrukturális vagy energetikai témájú projektek esetében)
- A projektben tett környezetvédelmi vállalások dokumentálása és nyomon követése

Ajánlott/pályázattól függő elemek

- Környezetvédelmi intézkedések beépítése a beszerzésekbe (például zöld közbeszerzés, fenntartható anyagok preferálása, alacsony kibocsátású járművek használata)
- A környezeti szempontok proaktív érvényesítése a projekt tevékenységeiben
- Részletesebb fenntarthatósági intézkedések bemutatása (például energiahatékonysági plusz intézkedések, hulladékcsökkentési terv)

Megjegyzés az értékeléshez

Egyes pályázati felhívásokban a környezeti szempontok tudatos, proaktív érvényesítése többletpontot is hozhat a bírálat során.

6. Ellenőrzés és szankciók

A DNSH-elv teljesítését a támogató szervezetek **a projekt teljes időtartama alatt** ellenőrzik:

- a támogatási kérelem elbírálásakor
- a megvalósítás monitoringja során
- helyszíni ellenőrzések alkalmával

Súlyos vagy ismételt jogsértés esetén lehetséges szankciók:

- a támogatás csökkentése
- részleges vagy teljes visszafizetés
- a projekt kizárása a támogatásból

A szankciók mértéke arányos a jogsértés súlyával, és a projekt teljes környezetvédelmi teljesítményét is figyelembe veszik.

A DNSH tehát **nem pusztán formai követelmény**, hanem az uniós forrásfelhasználás egyik alapelve.

7. Önellenőrző kérdések és gyakori hibák

A projekt előkészítése és megvalósítása során érdemes rendszeresen feltenni az alábbi kérdéseket:

- Okozhat-e a projekt jelentős környezeti kárt bármely DNSH-célterületen?
- Megjelennek-e a környezeti szempontok a tervezésben és a beszerzésben?
- Dokumentáltuk-e az energia- és hulladékgazdálkodási intézkedéseket?
- A projektcsapat tisztában van-e a DNSH-követelményekkel?
- Van-e kijelölt személy vagy csapat a környezeti szempontok követésére?

Gyakori hibák:

- Csak formális nyilatkozat készítése, tényleges intézkedés nélkül
- A környezeti szempontok teljes hiánya a projekttervből
- Hiányos dokumentáció, nincs nyomon követési rendszer
- A környezeti hatások alulbecslése vagy figyelmen kívül hagyása

8. Kapcsolódó tudástári anyagok

A DNSH-elv szorosan kapcsolódik más horizontális követelményekhez és uniós elvárásokhoz. A pályázók számára hasznos lehet az alábbi fejezetek áttekintése is:

- **Horizontális követelmények**
- **Alapjogi Charta**
- **Nemek közötti esélyegyenlőség**
- **Akadálymentesítés**
- **KTK – Tájékoztatási kötelezettségek**

Ezek az anyagok együtt biztosítják, hogy a projektek megfeleljenek az uniós szabályozásnak, és hosszú távon is fenntartható, társadalmilag elfogadott fejlesztések valósuljanak meg.